

DATE DOWNLOADED: Wed Dec 9 05:49:21 2020

SOURCE: Content Downloaded from [HeinOnline](https://heinonline.org)

Citations:

Bluebook 21st ed.

Radu-Mihai Necula, Compatibility between the Amendments Made to the Civil Procedure Code by Law. No. 310/2018 in Respect of the Objection to Enforcement, and the CJEU Case Law in Matters of Unfair Terms Included in Loan Contracts, 2019 ROMANIAN J. Compulsory EXECUTION 51 (2019).

ALWD 6th ed.

Necula, R. ., Compatibility between the amendments made to the civil procedure code by law. no. 310/2018 in respect of the objection to enforcement, and the cjeu case law in matters of unfair terms included in loan contracts, 2019(3) Romanian J. Compulsory Execution 51 (2019).

APA 7th ed.

Necula, R. (2019). Compatibility between the amendments made to the civil procedure code by law. No. 310/2018 in respect of the objection to enforcement, and the cjeu case law in matters of unfair terms included in loan contracts. Romanian Journal of Compulsory Execution, 2019(3), 51-60.

Chicago 7th ed.

Radu-Mihai Necula, "Compatibility between the Amendments Made to the Civil Procedure Code by Law. No. 310/2018 in Respect of the Objection to Enforcement, and the CJEU Case Law in Matters of Unfair Terms Included in Loan Contracts," Romanian Journal of Compulsory Execution 2019, no. 3 (2019): 51-60

McGill Guide 9th ed.

Radu-Mihai Necula, "Compatibility between the Amendments Made to the Civil Procedure Code by Law. No. 310/2018 in Respect of the Objection to Enforcement, and the CJEU Case Law in Matters of Unfair Terms Included in Loan Contracts" [2019] 2019:3 Romanian J Compulsory Execution 51.

AGLC 4th ed.

Radu-Mihai Necula, 'Compatibility between the Amendments Made to the Civil Procedure Code by Law. No. 310/2018 in Respect of the Objection to Enforcement, and the CJEU Case Law in Matters of Unfair Terms Included in Loan Contracts' [2019] 2019(3) Romanian Journal of Compulsory Execution 51.

MLA 8th ed.

Necula, Radu-Mihai. "Compatibility between the Amendments Made to the Civil Procedure Code by Law. No. 310/2018 in Respect of the Objection to Enforcement, and the CJEU Case Law in Matters of Unfair Terms Included in Loan Contracts." Romanian Journal of Compulsory Execution, vol. 2019, no. 3, 2019, p. 51-60. HeinOnline.

OSCOLA 4th ed.

Radu-Mihai Necula, 'Compatibility between the Amendments Made to the Civil Procedure Code by Law. No. 310/2018 in Respect of the Objection to Enforcement, and the CJEU Case Law in Matters of Unfair Terms Included in Loan Contracts' (2019) 2019 Romanian J Compulsory Execution 51

COMPATIBILITATEA MODIFICĂRILOR ADUSE CODULUI DE PROCEDURĂ CIVILĂ, PRIN LEGEA NR. 310/2018, ÎN CEEA CE PRIVEȘTE CONTESTAȚIA LA EXECUTARE, CU JURISPRUDENȚA CJUE ÎN MATERIA CLAUZELOR ABUZIVE CUPRINSE ÎN CONTRACTELE DE CREDIT

Jud. Radu-Mihai Necula¹

Tribunalul Prahova

**LA COMPTABILITÉ DES MODIFICATIONS APPORTÉES AU CODE DE PROCÉDURE
CIVILE PAR LA LOI NO. 310/2018, EN CE QUI CONCERNE LA CONTESTATION A
L'EXÉCUTION, AVEC LA JURISPRUDENCE CJUE EN MATIÈRE DES CLAUSES ABUSIVES
CONTENUES PAR LES CONTRATS DE FINANCEMENT**

Résumé

Ayant comme point de départ les modifications de l'art. 713 alin. (2) du Code de procédure civile [roumain], apportées par la Loi no. 310/2018, dans le sens de l'impossibilité d'invoquer des raisons de fait ou de droit sur le fond du droit contenu par le titre exécutoire dans l'hypothèse où l'exécution forcée est faite en vertu d'un autre titre exécutoire qu'une décision de justice, si la loi prévoit par rapport à ce titre une voie processuelle pour son annulation, y compris une action de droit commun, on estime que, par rapport aux décisions prononcées par la CJUE, surtout dans la matière analysée, l'impossibilité d'invoquer le caractère abusif de certaines clauses contractuelles d'un contrat de financement est conforme aux principes déduits de la jurisprudence CJUE.

Mots-clés: clauses abusives; contestation à l'exécution; Aziz; Banco Primus; CJUE

¹Adresă de e-mail: rnecula2005@yahoo.com.

COMPATIBILITY BETWEEN THE AMENDMENTS MADE TO THE CIVIL PROCEDURE CODE BY LAW NO. 310/2018 IN RESPECT OF THE OBJECTION TO ENFORCEMENT, AND THE CJEU CASE LAW IN MATTERS OF UNFAIR TERMS INCLUDED IN LOAN CONTRACTS

Abstract

Starting from the amendments made by Article 713 (2) of the Civil Procedure Code, by Law no. 310/2018, i.e. that it is impossible to invoke de facto or de jure reasons regarding the substance of the right contained in the enforcement order, if the compulsory enforcement is made based on a different enforcement order than a court judgement, if the law provides in respect of that enforcement order a procedural means for its cancellation, including an action under the common law, we assess that, in consideration of the judgements issued by CJEU, in particular in the examined matter, the impossibility to invoke the abusive nature of contractual clauses included in a loan contract is consistent with the principles implied from the CJEU case law.

Keywords: unfair terms; objection to enforcement; Aziz; Banco Primus; CJEU

Clasificare JEL: K33; K41

I. Premise

Prin prezentul studiu ne propunem să examinăm modificările aduse Codului de procedură civilă, prin Legea nr. 310/2018, în ceea ce privește contestația la executare și să stabilim compatibilitatea acestor modificări cu jurisprudența CJUE în materia clauzelor abuzive cuprinse în contractele de credit.

Astfel, ca urmare a intrării în vigoare a Legii nr. 310/2018, art. 713 alin. (2) C. pr. civ. a suferit anumite modificări.

Mai exact, după intrarea în vigoare a Legii nr. 310/2018, art. 713 alin. (2) C. pr. civ. are următorul conținut: „În cazul în care executarea silită se face în temeiul unui alt titlu executoriu decât o hotărâre judecătorească, se pot invoca în contestația la executare și motive de fapt sau de drept privitoare la fondul dreptului cuprins în titlul executoriu, numai dacă legea nu prevede în legătură cu acel titlu executoriu o cale procesuală pentru desființarea lui, inclusiv o acțiune de drept comun”.

Anterior modificării legislative menționate anterior, art. 713 alin (2) C. pr. civ. avea următorul conținut: „În cazul în care executarea silită se face în temeiul unui alt titlu executoriu decât o hotărâre judecătorească, se pot invoca în contestația la executare și motive de fapt sau de drept privitoare la fondul dreptului cuprins în titlul executoriu, numai dacă legea nu prevede în legătură cu acel titlu executoriu o cale procesuală specifică pentru desființarea lui”.

Așadar, așa cum s-a arătat și în doctrină², schimbarea operată în cadrul acestui articol vizează circumstanțierea condiției de admisibilitate a contestației la executare referitoare la inexistența unei alte căi procedurale de desființarea a titlului executoriu, în sensul că aceasta poate fi reprezentată de orice acțiune de drept comun având atare finalitate, nu numai de căile procedurale specifice puse la dispoziție de lege pentru desființarea titlului executoriu.

În cele ce urmează, vom analiza, inițial, distincția dintre acțiunea de drept comun și căile procesuale specifice, prin raportare la condiția de admisibilitate a contestației la executare, și implicațiile acestei distincții în materia clauzelor abuzive cuprinse în contractele de credit, pentru ca, ulterior, să ne pronunțăm cu privire la compatibilitatea imposibilității invocării caracterului abuziv al clauzelor contractuale cuprinse în contractul de credit, în cadrul contestației la executare, cu jurisprudența CJUE în materia clauzelor abuzive.

II. Distincția dintre acțiunea de drept comun și căile procesuale specifice, în contextul art. 713 alin. (2) C. pr. civ.

Cu privire la distincția analizată, în doctrină s-a arătat, în mod constant³, că, spre deosebire de acțiunea de drept comun, calea procesuală specifică reprezintă un remediu procesual expres reglementat de lege, în acest sens, pentru anularea respectivului titlu executoriu, care se caracterizează prin anumite termene și condiții speciale, derogatorii de la dreptul comun (spre exemplu, plângerea contravențională reprezintă un mijloc procesual specific, reglementat de O.G. nr. 2/2001, prin intermediul căruia se poate solicita anularea procesului verbal de constatare a contravenției)⁴.

Așadar, anterior modificărilor aduse art. 713 alin. (2) C. pr. civ., prin Legea nr. 310/2018, simpla existență a unei acțiuni de drept comun pentru desființarea unui titlu executoriu (spre exemplu, o acțiune în anulare de drept comun care ar putea fi exercitată cu privire la un act juridic constatat printr-un înscris care constituie, potrivit legii, titlu executoriu) nu era de natură a duce la imposibilitatea invocării, în cadrul unei contestații la executare, a unor motive de fapt sau de drept cu privire la fondul dreptului cuprins în titlul executoriu.

² G. Boroi, D.N. Theohari, *Sinteza principalelor modificări și completări aduse Codului de procedură civilă prin Legea nr. 310/2018 în Codul de procedură civilă și 12 legi uzuale*, Ed. Hamangiu, 2019, p. LVI. Pentru dezvoltări cu privire la modificările legislative operate prin Legea nr. 310/2018 a se vedea și N.-H. Țiț, R. Stanciu, *Legea nr. 310/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă – Comentarii, explicații, jurisprudență relevantă*, Ed. Hamangiu, 2019; Tr.C. Briciu, M. Stancu, C.C. Dinu, P. Pop, G.-L. Zidaru, *Comentarii asupra modificării noului Cod de procedură civilă prin Legea nr. 310/2018. Între dorința de funcționalitate și tendința de restaurație*, disponibil pe www.juridice.ro, articol publicat la data de 08.02.2019.

³ E. Oprina, în V.M. Ciobanu, M. Nicolae, *Noul Cod de procedură civilă comentat și adnotat*, vol. II, art. 527-1134, Ed. Universul Juridic, p. 660; G. Boroi, M. Stancu, *Drept procesual civil*, ed. a 4-a, revizuită și adăugită, pp. 1168-1169.

⁴ Pentru dezvoltări cu privire la noțiunea de „cale procesuală specifică”, a se vedea și A. Tabacu, *Semnificația noțiunii de „cale procesuală specifică” prevăzută de art. 713 alin. (2) C. pr. civ.*, în E. Oprina, V. Bozeșan, *Executarea silită, Dificultăți și soluții practice*, vol. 1, Ed. Universul Juridic, 2016, pp. 445-450.

Astfel⁵, după modificările aduse art. 713 alin. (2) C. pr. civ. prin Legea nr. 310/2018, dacă executarea silită se face în temeiul unui alt titlu executoriu decât o hotărâre judecătorească, trebuie distins după cum:

- legea prevede o cale procesuală specifică pentru desființarea titlului executoriu sau, în ipoteza în care un atare remediu special nu este reglementat, permite exercitarea unei acțiuni de drept comun cu aceeași finalitate a desființării titlului executoriu, cazuri în care nu pot fi formulate apărări de fond pe calea contestației la executare;
- legea nu prevede o cale procesuală specifică pentru desființarea titlului executoriu și nici nu permite exercitarea unei acțiuni de drept comun în acest sens, caz în care aceste apărări devin admisibile în cadrul contestației la executare.

III. Posibilitatea invocării în cadrul contestației la executare a caracterului abuziv al clauzelor abuzive cuprinse în contractele de credit

Cu titlu preliminar, menționăm că protecția consumatorului împotriva clauzelor abuzive este reglementată la nivelul UE, prin Directiva 93/13/CE a Consiliului privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, iar, la nivel intern, prin Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori.

Fără a examina considerentele pentru care s-a ajuns la această soluție, întrucât acest fapt ar excede scopului propus prin prezentul demers, ne vom limita la a constata că, anterior modificării art. 713 alin. (2) C. pr. civ. prin Legea nr. 310/2018, în doctrină⁶ s-a reținut opinia, la care achiesăm, conform căreia caracterul abuziv al clauzelor contractului încheiat între creditor și debitor putea fi invocat ca motiv al contestației împotriva executării silite înseși, având în vedere că legea nu deschide o cale procesuală specifică în acest sens.

În susținerea acestei opinii, s-a arătat, în esență, că pretinsul caracter abuziv al unei clauze contractuale reprezintă un motiv de nulitate absolută a respectivei clauzei și că o acțiune de drept comun exercitată în vederea constatării nulității respectivei clauze nu poate reprezenta o cale procesuală specifică pentru anularea titlului executoriu, respectiv a contractului de credit.

Evident, după modificările survenite prin Legea nr. 310/2018, *prin raportare în mod strict la conținutul art. 713 alin. (2) C. pr. civ.*, această opinie doctrinară nu mai poate fi reținută, simpla existența a unei acțiuni de drept comun prin care se poate solicita anularea unei clauze abuzive fiind suficientă pentru ca, în cadrul unei eventuale contestații la executare, să nu se mai poată invoca caracterul abuziv al clauzelor contractuale cuprinse în contractul de credit.

În următorul subcapitol, vom analiza dacă modificările legislative aduse art. 713 alin. (2) C. pr. civ. satisfac cerințele impuse de jurisprudența CJUE în materia clauzelor abuzive.

⁵ G. Boroi, D.N. Theohari, *op. cit.*, p. LVI.

⁶ N.-H. Țiț, *Posibilitatea invocării pe calea contestației la executare a caracterului abuziv al clauzelor cuprinse în contractul încheiat între creditor și debitor și care, potrivit legii, constituie titlu executoriu*, în E. Oprina, V. Bozeșan, *Executarea silită. Dificultăți și soluții practice*, vol. 1, Ed. Universul Juridic, 2016, p. 413.

IV. Este compatibilă imposibilitatea invocării caracterului abuziv al clauzelor contractuale cuprinse în contractul de credit, în cadrul contestației la executare, cu jurisprudența CJUE în materia clauzelor abuzive?

Pentru a răspunde la această întrebare ne vom raporta la jurisprudența relevantă a CJUE în materia analizată, dar și la recenta Comunicare a Comisiei Europene având ca obiect orientările privind interpretarea și aplicarea Directivei 93/13/CEE a Consiliului privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria C 323 din data de 27 septembrie 2019, al cărei scop este de a prezenta structurat interpretarea furnizată de CJUE cu privire la dispozițiile și noțiunile esențiale din Directiva 93/13/CEE.

Cu titlu general, menționăm că în Comunicarea Comisiei Europene indicată anterior s-a reținut, prin raportare la jurisprudența CJUE, că, în lipsa armonizării normelor de procedură într-un instrument al dreptului UE, Curtea a subliniat autonomia procedurală a statelor membre⁸, dar și responsabilitatea acestora de a asigura protecția eficientă a drepturilor care decurg din legislația UE.⁹ Curtea a stabilit că, în măsura în care normele de procedură ale statelor membre afectează aplicarea drepturilor prevăzute de legislația UE, aceste norme trebuie să respecte principiile *echivalenței și efectivității*¹⁰.

În acest sens, *echivalența* presupune că normele procedurale de protejare a drepturilor care decurg din dreptul UE nu trebuie să fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile protecției unor drepturi similare în temeiul dreptului intern¹¹ sau aplicabile unor acțiuni similare din dreptul intern¹², iar *efectivitatea* implică faptul că normele naționale de procedură nu trebuie să facă, teoretic sau practic¹³, imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite cetățenilor, inclusiv consumatorilor, de dreptul Uniunii¹⁴.

⁷ În literatura de specialitate a fost exprimată o opinie, în sensul că imposibilitatea invocării caracterului abuziv al clauzelor contractuale cuprinse în contractul de credit, în cadrul contestației la executare, este contrară jurisprudenței CEDO – R.I. Orza, *Clauze abuzive în contestația la executare. Repere procedurale de ordin intern și dreptul Uniunii*, în RRES nr. 1/2019. Nu achiesăm la această opinie, pentru motivele care vor fi prezentate pe larg în cuprinsul prezentului articol, din conținutul căruia rezultă, implicit, și considerentele pentru care opinia autoarei citate nu poate fi reținută.

⁸ De exemplu, Hotărârea Curții în cauza C-49/14, *Finanmadrid*, pct. 40; Hotărârea Curții în cauzele conexate C-240/98-C-244/98, *Océano Grupo Editorial*; Hotărârea Curții în cauza C-168/05, *Mostaza Claro*; Hotărârea Curții în cauza C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*. Recent, Hotărârea Curții în cauza C-618/10, *Banco Español de Crédito*; Hotărârea Curții în cauza C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing* și Hotărârea Curții în cauza C-453/10, *Pereničová și Perenič*.

⁹ Hotărârea Curții în cauzele conexate C-317/08, C-318/08, C-319/08 și C-320/08, *Alassini*, pct. 61.

¹⁰ Hotărârea Curții în cauzele conexate C-430/93 și C-431/93, *Van Schijndel*; Hotărârea Curții în cauza C-432/05, *Unibet (Londra) Ltd. și Unibet (International) Ltd.*; Hotărârea Curții în cauza C-126/97, *Eco-Swiss China Time Ltd*; Hotărârea Curții în cauza C-49/14, *Finanmadrid*, pct. 40.

¹¹ Hotărârea Curții în cauza C-377/14, *Radlinger și Radlingerová*, pct. 48; Hotărârea Curții în cauza C-49/14, *Finanmadrid*, pct. 40; Hotărârea Curții în cauza C-169/14, *Sánchez Morcillo și Abril García*, pct. 31 și jurisprudența citată.

¹² Hotărârea Curții în cauza C-567/13, *Nóra Baczó*, punctele 42-47.

¹³ Ambii termeni se găsesc în jurisprudența Curții.

¹⁴ Hotărârea Curții în cauza C-49/14, *Finanmadrid*, pct. 40; Hotărârea Curții în cauza C-196/14, *Sánchez Morcillo și Abril García*, pct. 31 și jurisprudența citată.

Fără a insista foarte mult asupra acestor aspecte, din Comunicarea Comisiei Europene mai reținem că dispozițiile articolul 7 alin. (1) din Directiva 93/13/CEE sunt menționate de Curte în mod aproape interschimbabil în calitatea lor de sursă juridică de garanții legate de efectivitatea protecției procedurale împotriva clauzelor abuzive și că cerințele procedurale se referă la căile de atac și la drepturile procesuale pe care le au la dispoziție consumatorii, pe de o parte, și la obligațiile instanțelor naționale pe de altă parte, acestea incluzând, în esență, principiul potrivit căruia:

- consumatorii trebuie să dispună de căi de atac eficiente prin care să invoce caracterul abuziv al clauzelor contractuale relevante; și
- instanțele naționale au obligația de a evalua din proprie inițiativă caracterul abuziv al clauzelor contractuale (*ex officio*).

În aceste condiții, ne punem întrebarea dacă imposibilitatea invocării caracterului abuziv al clauzelor contractuale cuprinse în contractul de credit, în cadrul contestației la executare, este compatibilă cu principiile care rezultă din jurisprudența CJUE.

Considerăm că răspunsul la această întrebare poate fi dedus, pe cale de interpretare, din hotărârea pronunțată de CJUE, în cauza C-415/11, *Aziz*.

Astfel, în această hotărâre Curtea a reținut că Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele de credit încheiate cu consumatorii trebuie interpretată în sensul că se opune reglementării unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, care, în condițiile în care legea nu prevede, în cadrul unei proceduri de executare ipotecară, motive de contestație întemeiate pe caracterul abuziv al unei clauze contractuale care constituie temeiul titlului executoriu, nu permite instanței sesizate cu procedura de fond, competentă să aprecieze asupra caracterului abuziv al unei asemenea clauze, să adopte măsuri provizorii, printre care în special suspendarea procedurii de executare menționate, atunci când adoptarea acestei măsuri este necesară pentru garantarea deplinei eficacități a deciziei sale finale.

Subliniem că în hotărârea menționată s-a reținut că un regim procedural, care instituie imposibilitatea instanței de fond, în fața căreia consumatorul a introdus o cerere în care se invocă caracterul abuziv al unei clauze contractuale care constituie temeiul titlului executoriu, de a adopta măsuri provizorii care să poată să suspende sau să împiedice procedura de executare ipotecară, atunci când adoptarea unor asemenea măsuri se dovedește necesară pentru garantarea deplinei eficacități a deciziei sale finale, este de natură să aducă atingere efectivității protecției urmărite de directivă (punctul 59 din hotărâre), în condițiile în care dispozițiile legale nu permit invocarea caracterului abuziv al clauzelor contractuale în cadrul contestației la executare.

Așadar, *constatăm că imposibilitatea invocării caracterului abuziv al clauzelor unui contract de credit în cadrul contestației la executare nu este, în sine, contrară principiului efectivității garantat de Directiva 93/13/CEE, în măsura în care instanța de fond investită cu analizarea caracterului abuziv al unei clauze contractuale poate dispune măsuri provizorii, respectiv suspendarea sau împiedicarea executării silit.*

Făcând aplicarea principiilor reținute de CJUE în cauza *Aziz*, reținem că art. 638 C. pr. civ. prevede următoarele:

„(1) Sunt, de asemenea, titluri executorii și pot fi puse în executare silită:

1. încheierile și procesele-verbale întocmite de executorii judecătorești care, potrivit legii, constituie titluri executorii;
2. înscrisurile autentice, în cazurile prevăzute de lege;

3. titlurile executorii notariale emise în condițiile prevăzute de lege;

4. titlurile de credit sau alte înscrisuri cărora legea le recunoaște putere executorie.

(2) Suspendarea executării titlurilor prevăzute la alin. (1) pct. 2 și 4 poate fi cerută și în cadrul acțiunii de fond având ca obiect desființarea lor. Dispozițiile art. 719 se aplică în mod corespunzător.”

În aceste coordonate, cum, în temeiul art. 120 din O.U.G. nr. 99/2006, contractul de credit este titlu executoriu, instanța investită cu soluționarea unei cereri de constatare a nulității unor clauze abuzive¹⁵ din cuprinsul respectivului contract de credit, poate dispune suspendarea executării silite în temeiul art. 638 alin. (2) C. pr. civ. rap. la art. 638 alin. (1) pct. 4 C. pr. civ.

Prin urmare, considerăm că, *întrucât instanța de fond investită cu acțiunea în constatarea nulității clauzelor abuzive din contractul de credit, are competența de a dispune suspendarea executării silite inițiate împotriva debitorului, prin raportare la principiile menționate anterior, rezultate din cauza Aziz, imposibilitatea de invocare a caracterului abuziv al clauzelor contractuale cuprinse în contractul de credit, în cadrul contestației la executare, nu este contrară jurisprudenței CJUE.*

Cu privire la problema analizată, vom mai face referire la hotărârea pronunțată de CJUE în cauza C-421/14, *Banco Primus*, pentru a stabili dacă concluziile reținute anterior sunt infirmate de această hotărâre.

Astfel, reținem că, prin hotărârea menționată, CJUE a reținut, printre altele, următoarele:

„*Directiva 93/13 trebuie interpretată în sensul că nu se opune unei norme naționale, precum cea care rezultă din cuprinsul articolului 207 din Ley 1/2000, de Enjuiciamiento Civil (Legea 1/2000 privind Codul de procedură civilă) din 7 ianuarie 2000, astfel cum a fost modificată prin Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (Legea 1/2013 privind măsurile pentru îmbunătățirea protecției debitorilor ipotecari, restructurarea datoriilor și închirierea de locuințe sociale) din 14 mai 2013, apoi prin Real Decreto-Ley 7/2013, de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestaria y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (Decretul-lege 7/2013 privind măsuri urgente de natură fiscală și bugetară și de promovare a cercetării, dezvoltării și inovației) din 28 iunie 2013, apoi prin Real Decreto-ley 11/2014, de medidas urgentes en materia concursal (Decretul-lege nr. 11/2014 privind adoptarea unor măsuri urgente în materie de faliment) din 5 septembrie 2014, care interzice instanței naționale să reexamineze din oficiu caracterul abuziv al clauzelor unui contract în cazul în care s-a statuat deja cu privire la legalitatea ansamblului clauzelor contractului respectiv în raport cu această directivă printr-o hotărâre care a dobândit autoritate de lucru judecat.*

În schimb, în prezența uneia sau a mai multor clauze contractuale al căror caracter eventual abuziv nu a fost încă examinat în cadrul unui control jurisdicțional anterior al

¹⁵ Nerespectarea dispozițiilor legale privind protecția consumatorilor atrage nulitatea absolută a clauzelor abuzive întocmite cu nerespectarea legislației indicate, întrucât dispozițiile legale privind protecția consumatorilor ocrotesc interesul public, fiind astfel incidente prevederile art. 1247 alin. (1) C. civ., care reglementează nulitatea absolută. În aceste condiții, acțiunea prin care se solicită constatarea nulității absolute a clauzelor abuzive este imprescriptibilă extinctiv, în temeiul art. 1249 alin. (1) C. civ., situație în care este exclusă reținerea vreunei limitări neconforme cu jurisprudența CJUE, prin prisma termenului în care se poate invoca caracterul abuziv al clauzelor cuprinse în contractul de credit.

contractului în litigiu încheiat printr-o decizie care a dobândit autoritate de lucru judecat, Directiva 93/13 trebuie interpretată în sensul că instanța națională, sesizată în mod legal de consumator prin intermediul unei contestații incidentale, este obligată să evalueze, la cererea părților sau din oficiu, din moment ce dispune de elementele de drept și de fapt necesare în acest scop, caracterul eventual abuziv al acestora.”

La o primă vedere, s-ar putea considera că imposibilitatea invocării caracterului abuziv al clauzelor contractuale în cadrul procedurii contestației la executare, în măsura în care respectivele clauze nu au fost examinate în cadrul unui control jurisdicțional anterior al contractului, încheiat printr-o decizie care a dobândit autoritate de lucru judecat, este contrară Directivei 93/13.

Această concluzie este valabilă însă în dreptul spaniol, care recunoaște posibilitatea invocării caracterului abuziv al clauzelor contractuale în cadrul contestației la executare.

Așadar, situația de fapt cu care a fost învestită instanța vizează ipoteza invocării caracterului abuziv al clauzelor contractuale în cadrul contestației la executare, în situația în care respectivele clauze nu au fost supuse unui control jurisdicțional, finalizat printr-o hotărâre care a dobândit autoritate de lucru judecat.

Relevante, sub acest aspect, sunt următoarele considerente din hotărârea *Banco Primus*:

„49. Din cele de mai sus rezultă că Directiva 93/13 trebuie interpretată în sensul că nu se opune unei norme naționale, precum cea care rezultă din cuprinsul articolului 207 din LEC, care interzice instanței naționale să reexamineze din oficiu caracterul abuziv al clauzelor unui contract încheiat cu un profesionist în cazul în care s-a statuat deja cu privire la legalitatea ansamblului clauzelor contractului în raport cu această directivă printr-o hotărâre care a dobândit autoritate de lucru judecat, ceea ce revine instanței de trimitere să verifice.

50. În aceste condiții, din decizia de trimitere reiese că, în speță, norma procedurală referitoare la autoritatea de lucru judecat prevăzută la articolul 207 din LEC interzice instanței naționale nu doar să reexamineze legalitatea, în raport cu Directiva 93/13, a clauzelor unui contract cu privire la care s-a statuat deja printr-o hotărâre definitivă, ci și să aprecieze caracterul eventual abuziv al celorlalte clauze ale aceluiași contract.

51. Or, reiese din principiile care decurg din cuprinsul punctelor 40-43 din prezenta hotărâre că condițiile stabilite de legislația internă, la care face trimitere articolul 6 alineatul (1) din Directiva 93/13, nu pot aduce atingere substanței dreptului pe care această dispoziție îl conferă consumatorilor ca o clauză reputată abuzivă să nu creeze obligații pentru aceștia (Hotărârea din 21 decembrie 2016, *Gutiérrez Naranjo și alții*, C-154/15, C-307/15 și C-308/15, EU:C:2016:980, punctul 71).

52. Astfel, în ipoteza în care, cu ocazia unei examinări anterioare a unui contract în litigiu care a condus la adoptarea unei hotărâri care a dobândit autoritate de lucru judecat, instanța națională s-a limitat să examineze din oficiu, în raport cu Directiva 93/13, o singură clauză sau anumite clauze din contractul respectiv, această directivă impune unei instanțe naționale, precum cea în discuție în litigiul principal, sesizată în mod legal de consumator prin intermediul unei contestații incidentale, să aprecieze, la cererea părților sau din oficiu, din moment ce dispune de elementele de drept și de fapt necesare în acest scop, caracterul eventual abuziv al celorlalte clauze din contractul menționat. Astfel, în lipsa unui asemenea control, protecția consumatorului s-ar dovedi incompletă și insuficientă și nu ar constitui un mijloc nici adecvat, nici eficient pentru a preveni utilizarea

acestui tip de clauze în continuare, contrar prevederilor articolului 7 alineatul (1) din Directiva 93/13 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 martie 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punctul 60)."

În aceste coordonate, observăm că, în cauza *Banco Primus*, Curtea analizează efectele autorității de lucru judecat în situația în care există posibilitatea invocării unei clauze pretins abuzive, care nu intră sub incidența autorității de lucru judecat a hotărârii instanței de fond care s-a pronunțat cu privire la caracterul abuziv al unor alte clauze abuzive cuprinse în același contract, în cadrul contestației la executare, iar nu ipoteza imposibilității invocării, în nicio situație, a caracterului abuziv al clauzelor contractuale, în cadrul contestației la executare, așa cum prevăd dispozițiile din dreptul român.

Subliniem, încă o dată, că CJUE nu analizează, în cauza *Banco Primus*, o legislație care nu permite în nicio ipoteză invocarea caracterului abuziv al unor clauze contractuale, în cadrul contestației la executare, ci o legislație care permite invocarea clauzelor abuzive în cadrul contestației la executare prin raportare la efectele autorității de lucru judecat.

Astfel, din cauza *Banco Primus* nu se poate reține nicio concluzie cu privire la compatibilitatea dispozițiilor unionale cu o legislație care nu permite în nicio ipoteză invocarea caracterului abuziv al unor clauze contractuale, în cadrul contestației la executare, întrucât CJUE nu are în vedere, în hotărârea menționată, o atare problemă.

Mai subliniem că, în principal, din considerentele nr. 50 și nr. 51 ale hotărârii analizate rezultă că, Curtea a apreciat că norma procedurală referitoare la autoritatea de lucru judecat, din dreptul spaniol, prevăzută la articolul 207 din LEC (Decretul-lege nr. 11/2014 privind adoptarea unor măsuri urgente în materie de faliment), care interzice instanței naționale nu doar să reexamineze legalitatea, în raport cu Directiva 93/13, a clauzelor unui contract cu privire la care s-a statuat deja printr-o hotărâre definitivă, ci și să aprecieze caracterul eventual abuziv al celorlalte clauze ale aceluiași contract este de natură a aduce atingere substanței dreptului pe care această dispoziție îl conferă consumatorilor ca o clauză abuzivă să nu creeze obligații pentru aceștia.

Precizăm că, în dreptul român, nu există riscul unei astfel de interpretări a autorității de lucru judecat, întrucât autoritatea de lucru judecat presupune o triplă identitate de părți, obiect și cauză, așa cum rezultă din art. 431 alin. (1) C. pr. civ.

În aceste condiții, în măsura în care după soluționarea definitivă a unui litigiu care are ca obiect constatarea nulității anumitor clauze contractuale pretins abuzive, se introduce o nouă cerere de constatare a nulității unei alte clauze abuzive, din același contract de credit, care nu a fost examinată în litigiul anterior, între cele două dosare nu există identitate de obiect, motiv pentru nu poate fi reținută incidența autorității de lucru judecat.

Prin urmare, vom conchide în sensul că, deși în cauza *Banco Primus*, CJUE nu analizează ipoteza imposibilității invocării, în nicio situație, a caracterului abuziv al clauzelor contractuale, în cadrul contestației la executare, așa cum prevăd dispozițiile legale din dreptul român, hotărârea pronunțată nefiind relevantă, în aceste condiții, prin raportare la prevederile legale incidente din dreptul român, ce formează obiectul acestui studiu, totuși reglementarea autorității de lucru judecat din dreptul român este conformă cu standardul impus de jurisprudența unională, în această cauză.

În consecință, prin raportare la jurisprudența CJUE, în special la cauzele Aziz și *Banco Primus*, care apreciem că au o relevanță deosebită în problema analizată, considerăm că imposibilitatea invocării caracterului abuziv al clauzelor contractuale cuprinse în contractul

de credit, în cadrul contestației la executare, nu este contrară principiilor de drept unional rezultate din jurisprudența CJUE.

V. Concluzii

Așa cum am arătat în cuprinsul articolului, considerăm că analizarea compatibilității legislației interne, în materia contestației la executare, cu principiile de drept unional, trebuie să se realizeze prin raportare la cauzele pronunțate de CJUE în materia analizată, raportarea la jurisprudența CJUE, în general, fiind susceptibilă de a conduce la concluzii discutabile.

Subliniem importanța soluționării corespunzătoare a acestei probleme juridice pentru practica judiciară, care se confruntă des cu astfel de probleme.

În aceste condiții, valorificând, în principal, hotărârile pronunțate de CJUE în cauzele *Aziz* și *Banco Primus*, pe care le-am apreciat ca fiind relevante pentru subiectul abordat, considerăm că imposibilitatea invocării caracterului abuziv al clauzelor contractuale cuprinse în contractul de credit, în cadrul contestației la executare, nu este contrară principiilor de drept unional rezultate din jurisprudența CJUE.

Bibliografie:

I. Cărți:

1. V.M. Ciobanu, M. Nicolae, *Noul Cod de procedură civilă comentat și adnotat*, Vol. II, art. 527-1134, Ed. Universul Juridic.
2. G. Boroi, M. Stancu, *Drept procesual civil*, ed. a 4-a, revizuită și adăugită, pp. 1168-1169.
3. N.-H. Țiț, R. Stanciu, *Legea nr. 310/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă – Comentarii, explicații, jurisprudență relevantă*, Ed. Hamangiu, 2019.

II. Articole:

- 1.G. Boroi, D.N. Theohari, *Sinteza principalelor modificări și completări aduse Codului de procedură civilă prin Legea nr. 310/2018 în Codul de procedură civilă și 12 legi uzuale*, Ed. Hamangiu, 2019.
2. Tr.C. Briciu, M. Stancu, C.C. Dinu, P. Pop, G.-L. Zidaru, *Comentarii asupra modificării noului Cod de procedură civilă prin Legea nr. 310/2018. Între dorința de funcționalitate și tendința de restaurație*, articol publicat la data de 08.02.2019, disponibil pe www.juridice.ro.
3. N.-H. Țiț, *Posibilitatea invocării pe calea contestației la executare a caracterului abuziv al clauzelor cuprinse în contractul încheiat între creditor și debitor și care, potrivit legii, constituie titlu executoriu*, în E. Oprina, V. Bozeșan, *Executarea silită, Dificultăți și soluții practice*, vol. 1, Ed. Universul Juridic.
4. A. Tabacu, *Semnificația noțiunii de „cale procesuală specifică” prevăzută de art. 713 alin. (2) C. pr. civ.* în E. Oprina, V. Bozeșan, *Executarea silită, Dificultăți și soluții practice*, vol. 1, Ed. Universul Juridic, 2016.
5. R.I. Orza, *Clauze abuzive în contestația la executare. Repere procedurale de ordin intern și dreptul Uniunii*, în RRES nr. 1/2019.